

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (pirmā palāta)

2013. gada 8. maijā *

Pamatbrīvības — Ierobežojums — Pamatojums — Valsts atbalsts — Jēdziens “būvdarbu publiskā iepirkuma līgums” — Noteiktu pašvaldību teritorijās esošie zemes gabali un ēkas — Reģionālais tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru tiesību uz zemes gabaliem un ēkām pāreja ir pakļauta potenciālā pircēja vai īrnieka “pietiekamas saiknes” ar mērķa pašvaldību esamībai — Zemes gabalu īpašniekiem un attīstītājiem uzliktais sociālais pienākums — Nodokļu stimulēšana un subsidēšanas mehānismi

Apvienotās lietas C-197/11 un C-203/11

par lūgumiem sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Cour constitutionnelle* (Beļģija) iesniedza ar lēmumiem, kas pieņemti 2011. gada 6. aprīlī un kas Tiesā reģistrēti 2011. gada 28. aprīlī, tiesvedībā

Eric Libert ,

Christian Van Eycken ,

Max Bleecx ,

Syndicat national des propriétaires et copropriétaires ASBL ,

Olivier de Clippele

pret

Gouvernement flamand ,

piedaloties

Collège de la Commission communautaire française ,

Gouvernement de la Communauté française ,

Conseil des ministres (C-197/11),

un

All Projects & Developments NV e.a.

pret

* Tiesvedības valodas – franču un holandiešu.

Vlaamse Regering ,

piedaloties

College van de Franse Gemeenschapscommissie ,

Franse Gemeenschapsregering ,

Ministerraad ,

Immo Vilvo NV ,

PSR Brownfield Developers NV (C-203/11).

TIESA (pirmā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), tiesneši M. Ilešičs [*M. Ilešič*], E. Levits, Ž. Ž. Kāzels [*J.-J. Kasel*] un M. Safjans [*M. Safjan*],

ģenerāladvokāts J. Mazaks [*J. Mazák*],

sekretāre R. Šereša [*R. Šereš*], administratore,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2012. gada 20. jūnija tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *E. Libert, C. Van Eycken* un *M. Bleeckx* vārdā – *F. Gosselin*, advokāts,
- *Syndicat national des propriétaires et copropriétaires ASBL* vārdā – *C. Lesaffer* un *E. Desair*, advokāti,
- *All Projects & Developments NV e.a.* vārdā – *P. de Bandt* un *J. Dewispelaere*, advocaten,
- *Vlaamse Regering* vārdā – *P. van Orshoven* un *A. Vandaele*, advocaten,
- *Collège de la Commission communautaire française* un *gouvernement de la Communauté française* vārdā – *M. Uyttendaele* un *J. Sautois*, advokāti,
- *Immo Vilvo NV* vārdā – *P. Flamey* un *P. J. Vervoort*, advocaten,
- Vācijas valdības vārdā – *T. Henze* un *A. Wiedmann*, pārstāvji,
- Nīderlandes valdības vārdā – *C. Wissels, C. Schillemans* un *K. Bulterman*, pārstāves,
- Eiropas Komisijas vārdā – *T. van Rijn, I. Rogalski, S. Thomas* un *F. Wilman*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2012. gada 4. oktobra tiesas sēdē,

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgumi sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 21., 45., 49., 56. un 63. pantu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK (OV L 158, 77. lpp., labojumi OV L 229, 35. lpp., kā arī OV 2005, L 197, 34. lpp.), 22. un 24. pantu.
- 2 Šie lūgumi ir iesniegti tiesvedībā starp attiecīgi *E. Libert, C. Van Eycken, M. Bleecx, Syndicat national des propriétaires et copropriétaires ASBL* un *O. de Clippele*, kā arī *All Projects & Developments NV* un 35 citām sabiedrībām un *Vlaamse Regering* par noteikumiem, saskaņā ar kuriem tiesību uz *Vlaamse Regering* noteiktu atsevišķu pašvaldību teritorijās (turpmāk tekstā – “mērķa pašvaldības”) esošu nekustamu īpašumu pāreja ir pakļauta “īpašam nosacījumam”, proti, šis īpašums var “pāriet”, t.i., to var pārdot, izīrēt uz vairāk nekā deviņiem gadiem vai pakļaut ilgtermiņa nomai vai lietojuma tiesību piešķiršanai, tikai tām personām, kuras provinces novērtēšanas komisija ir atzinusi par tādām, kam ir “pietiekama saikne” ar minētajām pašvaldībām.
- 3 Turklāt lietā C-203/11 *Cour constitutionnelle* [Konstitucionālā tiesa] jautā Tiesai, vai LESD 49., 56., 63., 107. un 108. pants, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2006. gada 12. decembra Direktīvas 2006/123/EK par pakalpojumiem iekšējā tirgū (OV L 376, 36. lpp.) noteikumi un Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīva 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu, piegādes valsts [publiskā iepirkuma] līgumu un pakalpojumu valsts [publiskā iepirkuma] līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru (OV L 134, 114. lpp.), redakcijā, kura izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Regulas (EK) Nr. 596/2009 (OV L 188, 14. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 2004/18”), pieļauj noteikumus, kuri noteiktos gadījumos zemes gabalu īpašniekiem un attīstītājiem uzliek “sociālo pienākumu”, saskaņā ar kuru būtībā daļa no to būvprojekta ir jāatvēr sociālo mājokļu izveidei vai ir jāveic sociāla iemaksa, kas šiem komersantiem ļauj pretī saņemt dažādus nodokļu stimulēšanas pasākumus un subsidēšanas mehānismus.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 4 Direktīvas 2004/18 1. pantā ir paredzēts:

“Šajā direktīvā piemēro 2. līdz 15. punktā norādītās definīcijas.

2.
 - a) “Valsts [publiskā iepirkuma] līgumi” ir finansiāli līgumi, kurus rakstveidā savstarpēji noslēdz viens vai vairāki komersanti un viena vai vairākas līgumslēdzējas iestādes un kuru mērķis ir būvdarbu realizācija, produkcijas piegāde vai pakalpojumu sniegšana šīs direktīvas izpratnē;
 - b) “būvdarbu valsts [publiskā iepirkuma] līgumi” ir valsts [publiskā iepirkuma] līgumi, kuru mērķis ir vai nu tādu būvdarbu realizācija vai projektēšana un realizācija, kas saistīti ar kādu no darbībām I pielikuma izpratnē, vai arī būve vai tās realizācija ar jebkādiem līdzekļiem, kas atbilst līgumslēdzējas iestādes norādītajām prasībām. “Būve” ir vispārīgās celtniecības vai inženiertehnisko būvdarbu kopējais iznākums, kas pats par sevi spēj pildīt kādu saimniecisku vai tehnisku funkciju;[..].”

5 Saskaņā ar Direktīvas 2004/38 1. pantu:

“Šajā direktīvā ir noteikti:

- a) nosacījumi, kas reglamentē [Eiropas] Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu īstenotās tiesības brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā;
- b) Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesības pastāvīgi uzturēties dalībvalstu teritorijā;
- c) ierobežojumi, kas noteikti a) un b) apakšpunktā paredzētajām tiesībām sabiedriskās kārtības, valsts drošības un sabiedrības veselības apsvērumu dēļ.”

6 Šīs pašas direktīvas 3. panta 1. punkts ir izteikts šādi:

“Šo direktīvu piemēro visiem Savienības pilsoņiem, kas pārceļas uz dzīvi vai uzturas dalībvalstī, kurai tie nav valstiski piederīgi, un uz viņu ģimenes locekļiem atbilstīgi 2. panta 2. punkta definīcijai, kuri tos pavada vai pārceļas kopā ar tiem.”

7 Minētās direktīvas 22. pantā ar nosaukumu “Teritoriālā darbības joma” ir paredzēts:

“Uzturēšanās tiesības un pastāvīgas uzturēšanās tiesības aptver visu uzņēmējas dalībvalsts teritoriju. Dalībvalstis var noteikt teritoriālus ierobežojumus uzturēšanās tiesībām un pastāvīgas uzturēšanās tiesībām tikai tad, ja tādi paši ierobežojumi attiecas uz to valstiskajiem piederīgajiem.”

8 Direktīvas 2004/38 24. panta ar nosaukumu “Vienlīdzīga attieksme” 1. punktā ir noteikts:

“Ievērojot īpašus noteikumus, kas skaidri paredzēti [EK] [L]īgumā un sekundārajos tiesību aktos, pret visiem Savienības pilsoņiem, kas, pamatojoties uz šo direktīvu, uzturas uzņēmējā dalībvalstī, ir attieksme, kas līdzvērtīga tai, kāda ir pret minētās dalībvalsts valstspiederīgajiem atbilstīgi Līguma darbības jomai. Priekšrocības, ko sniedz šīs tiesības, attiecinās arī uz ģimenes locekļiem, kas nav nevienas dalībvalsts pilsoņi un kam ir uzturēšanās vai pastāvīgas uzturēšanās tiesības.”

9 Komisijas 2005. gada 28. novembra Lēmuma 2005/842/EK par [EKL] 86. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi (OV L 312, 67. lpp.; turpmāk tekstā – “PVTN lēmums”), 1. pantā ir paredzēts:

“Šis Lēmums izklāsta nosacījumus, saskaņā ar kuriem valsts atbalsts attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem, kas piešķirta uzņēmumiem, kam uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi, ir uzskatāms par atbilstīgu ar kopējo tirgu un ir atbrīvots no iepriekšējās paziņošanas prasības, kas paredzēta [EKL] 88. panta 3. punktā.”

10 Minētā lēmuma 3. pantā ar nosaukumu “Atbilstība un atbrīvojums no paziņošanas” ir noteikts:

“Valsts atbalsts attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem, kas atbilst nosacījumiem, kas noteikti ar šo lēmumu, atbilst kopējam tirgum un ir atbrīvots no iepriekšējās paziņošanas pienākuma, kas paredzēts Līguma 88. panta 3. punktā, neskarot stingrākus noteikumus, kas attiecas uz sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumiem, kas ietverti Kopienas nozaru tiesību aktos.”

11 Direktīvas 2006/123 preambulas devītais apsvēruma ir izteikts šādi:

“Šī direktīva attiecas vienīgi uz tām prasībām, kuras ietekmē piekļuvi pakalpojumu sniegšanas darbībai vai tās veikšanu. Tādēļ tā neattiecas uz tādām prasībām kā ceļu satiksmes noteikumi[i], zemes apstrādes un izmantošanas noteikumi[i], pilsētu un lauku plānošan[a], būvniecības standart[i] [..]”

12 Šīs pašas direktīvas 2. pantā ar nosaukumu “Piemērošanas joma” ir noteikts:

“1. Šo direktīvu piemēro pakalpojumiem, ko sniedz pakalpojumu sniedzēji, kuri veic uzņēmējdarbību kādā dalībvalstī.

2. Šo direktīvu nepiemēro šādām darbībām:

a) vispārējas nozīmes pakalpojumiem, kas nav saimnieciski pakalpojumi;

[..]

j) sociālajiem pakalpojumiem, ko valsts, valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji vai valsts atzītas labdarības iestādes sniedz saistībā ar sociālajām mājām, bērnu aprūpi un atbalstu tādām ģimenēm un personām, kam pastāvīgi vai īslaicīgi vajadzīga palīdzība;

[..].”

Beļģijas tiesības

13 Flandrijas reģiona 2009. gada 27. marta Dekrētā par zemes un nekustamo īpašumu politiku (2009. gada 15. maija *Moniteur belge*, 37408. lpp.; turpmāk tekstā – “Flandrijas dekrēts”) ir ietverta 4. grāmata, kura attiecas uz pasākumiem saistībā ar finansiāli pieejamiem mājokļiem un kuras 1. sadaļā ir iekļauta 3. nodaļa ar nosaukumu “Sociālie pienākumi”, kurā ir ietverts 4.1.16. pants, saskaņā ar kuru:

“1. Ja detālplānojuma projektam vai būvprojektam piemēro tādu noteikumu, kurš ir paredzēts saskaņā ar 2. nodaļas 2. daļu, katra būvniecības vai detālplānošanas atļauja automātiski tiek saistīta ar sociālo pienākumu.

Sociālais pienākums [..] zemes gabalu īpašniekam vai attīstītājam uzliek pienākumu veikt pasākumus, lai sociālo mājokļu piedāvājums tiktu realizēts tādējādi, ka tas atbilst procentuālam daudzumam, kas ir piemērojams detālplānojuma projektam vai būvprojektam.

[..]”

14 Minētā dekrēta 4.1.17. pantā, kurš ir iekļauts šajā pašā 3. nodaļā, ir noteikts:

“Zemes gabala īpašnieks vai attīstītājs pēc savas izvēles var izpildīt sociālo pienākumu vienā no šādiem veidiem:

1) natūrā saskaņā ar 4.1.20.–4.1.24. panta noteikumiem;

2) zemes gabalus, kuri ir prasīti attiecībā uz noteiktu sociālo mājokļu piedāvājumu, pārdodot sociālo mājokļu organizācijai atbilstoši 4.1.25. panta noteikumiem;

3) dzīvokļus, kuri uzbūvēti detālplānošanas vai būvprojekta ietvaros, izīrējot sociālo mājokļu aģentūrai atbilstoši 4.1.26. panta noteikumiem;

4) kombinējot 1., 2. un/vai 3. variantu.”

15 Saskaņā ar Flandrijas dekrēta 4.1.19. pantu:

“Zemes gabala īpašnieks vai attīstītājs pilnībā vai daļēji var izpildīt sociālo pienākumu, samaksājot sociālo iemaksu pašvaldībai, kurā detālplānojuma projekts vai būvprojekts tiek attīstīts. Sociālo iemaksu aprēķina, realizējamo sociālo mājokļu vai sociālo zemes gabalu skaitu sareizinot ar EUR 50 000 un indeksējot šo naudas summu, pamatojoties uz *ABEX* indeksu, kā pamatindeksu izmantojot 2008. gada decembra indeksu. [..]”

16 Flandrijas dekrēta 4.1.20.–4.1.24. pantā attiecībā uz privātiem uzņēmumiem, kuri “sociālo pienākumu” veic natūrā, ir paredzēti šādi nodokļu stimulēšanas pasākumi un subsidēšanas mehānismi: samazinātas pievienotās vērtības nodokļa likmes un samazinātas valsts nodevas likmes piemērošana (4.1.20. panta 3. punkta otrā daļa); pirkuma garantija attiecībā uz uzceltiem mājokļiem, attiecībā uz kuriem neviena sociālo mājokļu sabiedrība nav tos pārņēmusi (4.1.21. pants), un subsidijas infrastruktūrai (4.1.23. pants).

17 Atbilstoši minētā dekrēta 4.1.22. pantam:

“Pērkamos sociālos mājokļus un sociālos zemes gabalus, kuri realizēti, pamatojoties uz sociālo pienākumu, zemes gabala attīstītāja vai īpašnieka vārdā un viņa uzdevumā piedāvā sociālo mājokļu sabiedrība, kuras teritorijā atrodas attiecīgā pašvaldība. Piedāvājumu izsaka saskaņā ar *Gouvernement flamand* paredzētajiem nosacījumiem attiecībā uz nekustamā īpašuma nodošanu, ko veic *Vlaamse Maatschappij voor Sociaal Wonen* un sociālo mājokļu sabiedrības. Zemes gabala attīstītājs vai īpašnieks ar sociālo mājokļu sabiedrību šim nolūkam noslēdz administratīvu vienošanos.

Sociālo mājokļu sabiedrība attiecībā uz konkrētajiem pērkamajiem sociālajiem mājokļiem un sociālajiem zemes gabaliem izmanto visas tiesības, kuras ir noteiktas ar vai atbilstoši Flandrijas mājokļu kodeksam, tā, it kā tā tās pati būtu realizējusi.”

18 Turklāt Flandrijas dekrēta 3. grāmatā ir paredzēts, ka subsidijas tiek piešķirtas neatkarīgi no jebkāda “sociālā pienākuma” veikšanas. It īpaši tās ir subsidijas “aktivēšanas projektiem” (šī dekrēta 3.1.2. pants), fizisko personu nodokļa samazināšana, kas tiek saņemta, noslēdzot vienošanās par renovāciju (šī paša dekrēta 3.1.3. un nākamie panti), un valsts nodevas ar nodokli apliekamās bāzes samazināšana pēc vienotas likmes (minētā dekrēta 3.1.10. pants).

19 Flandrijas dekrēta 5. grāmatas ar nosaukumu “Dzīvot savā reģionā” 5.2.1. pantā ir paredzēts:

“1. Attiecībā uz tiesību uz zemes gabaliem un uz tiem uzceltajām ēkām pāreju viens īpašs nosacījums ir piemērojams reģionos, kuri atbilst šādiem diviem nosacījumiem:

- 1) zemes gabali un uz tiem uzceltās ēkas, kā noteikts Karaļa 1972. gada 28. decembra Dekrētā par plānojumu un nozares plānojumu projektu iesniegšanu un īstenošanu un par šī dekrēta spēkā stāšanās datumu, atrodas “dzīvojamo zonu paplašinājuma teritorijā”;
- 2) brīdī, kad tiek parakstīts privāttiesisks akts par tiesību pāreju, zemes gabali un uz tiem uzceltās ēkas atrodas mērķa pašvaldībās, kuras minētas visjaunākajā sarakstā, kas publicēts *Moniteur Belge*, kā noteikts 5.1.1. pantā, paredzot, ka šī noteikuma piemērošanai privāttiesisks akts par tiesību pāreju tiek uzskatīts par tādu, kas parakstīts sešus mēnešus pirms noteikta datuma saņemšanas, ja ir pagājuši vairāk nekā seši mēneši no parakstīšanas datuma līdz noteikta datuma saņemšanas dienai.

Īpašais tiesību pārejas nosacījums nozīmē, ka tiesības uz zemes gabaliem un uz tiem uzceltajām ēkām var pāriet tikai tām personām, kuras provinces novērtēšanas komisija ir atzinusi par tādām, kam ir pietiekama saikne ar pašvaldību. “Tiesību pāreja” nozīmē: pārdošanu, izīrēšanu uz vairāk nekā deviņiem gadiem vai ilgtermiņa nomas vai lietojuma tiesību piešķiršanu.

[..]

Īpašais tiesību pārejas nosacījums galīgi un bez tiesībām to atjaunot izbeidzas pēc divdesmit gadiem, sākot no brīža, kad attiecībā uz sākotnējo tiesību pāreju, uz kuru ticis attiecināts šis nosacījums, ir noteikts konkrēts datums.

[..]

2. 1. punkta otrās daļas piemērošanas nolūkā personai ir saikne ar pašvaldību, ja tā atbilst vienam vai vairākiem šādiem nosacījumiem:

- 1) tā nepārtraukti vismaz sešus gadus ir dzīvojusi pašvaldībā vai blakus pašvaldībā, ar nosacījumu, ka šī pašvaldība arī ir iekļauta 5.1.1. pantā minētajā sarakstā;
- 2) tā tiesību pārejas brīdī strādā pašvaldībā, ar nosacījumu, ka šis darbs vidēji tiek veikts vismaz pusi no darba nedēļas;
- 3) tā svarīga un ilgstoša apstākļa dēļ ir izveidojusi sabiedrisku, ģimenes, sociālu vai ekonomisku saikni ar pašvaldību.

[..]”

- 20 Šo noteikumu piemērošanas nolūkā “mērķa pašvaldības” saskaņā ar Flandrijas dekrēta 5.1.1. pantu ir pašvaldības, kurās vidējā zemes gabalu cena par kvadrātmetru ir visaugstākā un kurās ir visaugstākā iekšējās vai ārējās migrācijas intensitāte. No *Gouvernement flamand* 2009. gada 19. jūnija rīkojuma, ar kuru izveido pašvaldību sarakstu 2009. gada 27. marta Dekrēta par zemes un nekustamo īpašumu politiku (2009. gada 22. septembra *Moniteur belge*, 63341. lpp.) 5.1.1. panta pirmās daļas izpratnē, izriet, ka mērķa pašvaldību skaits ir 69.
- 21 Visbeidzot, atbilstoši minētā dekrēta 5.2.3. pantam provinces novērtēšanas komisija un trešās personas, kurām nodarīts kaitējums, var lūgt atzīt par spēkā neesošu tādu tiesību pāreju, kura notikusi, neievērojot īpašo nosacījumu.

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

Lieta C-197/11

- 22 Šajā lietā *E. Libert, C. Van Eycken* un *M. Bleeckx*, ar dzīvesvietu Beļģijā, kā arī *Syndicat national des propriétaires et copropriétaires ASBL* un *O. de Clippele*, notārs, lūdza *Cour constitutionnelle* atcelt Flandrijas dekrēta 5. grāmatas noteikumus, pamatojoties uz to, ka ar šiem noteikumiem ir ierobežotas tiesības iegūt vai pārdot nekustamos īpašumus mērķa pašvaldībās.
- 23 Šajā ziņā minētā tiesa lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu norāda, ka tajā apstrīdētie noteikumi, pirmkārt, liek šķēršļus personām, kurām nav “pietiekamas saiknes” ar mērķa pašvaldībām minētā dekrēta 5.2.1. panta 2. punkta izpratnē, iegūt, iznomāt uz vairāk nekā deviņiem gadiem vai arī pakļaut ilgtermiņa nomai vai lietojuma tiesību piešķiršanai šajās pašvaldībās esošos nekustamos īpašumus. Otrkārt, ar šiem noteikumiem Savienības pilsoņi, kuriem šajās pašvaldībās pieder kāda ēka vai kuri tādu

izīrē, var tikt pārliecināti pamest šīs pašvaldības un apmesties uz dzīvi citā dalībvalstī vai tajā veikt profesionālo darbību, ciktāl pēc noteikta uzturēšanās termiņa ārpus minētajām pašvaldībām viņiem vairs nebūtu “pietiekamas saiknes” ar tām.

- 24 Šajā ziņā *Cour constitutionnelle* uzskata, ka atbilstoši Flandrijas dekrēta *travaux préparatoires* tā mērķis ir apmierināt endogēno iedzīvotāju mājokļu vajadzības atsevišķās Flandrijas pašvaldībās, kurās paaugstinātā zemes gabalu cena rada viena sabiedrības slāņa pārsvaru, proti, izslēdzot no nekustamā īpašuma tirgus iedzīvotājus ar maziem ienākumiem tāpēc, ka ierodas “finansiāli spēcīgākas” personas no citām pašvaldībām. Tādējādi tā jautā, pirmkārt, vai šāds mērķis varētu tikt uzskatīts par “vispārēju interesi” Tiesas judikatūras izpratnē un līdz ar to pamatot Flandrijas valdības noteiktos ierobežojošos pasākumus un, otrkārt, vai šie pasākumi ir nepieciešami un samērīgi šāda mērķa sasniegšanai.
- 25 Šādos apstākļos *Cour constitutionnelle* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai [LESD] 21., 45., 49., 56. un 63. pants, kā arī [Direktīvas 2004/38] 22. un 24. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tiesiskais regulējums, kas ir noteikts ar [Flandrijas dekrēta] 5. grāmatu, saskaņā ar kuru noteiktās pašvaldībās, ko sauc par “mērķa pašvaldībām”, tiesību uz zemes gabaliem un uz tiem esošajām ēkām pāreja ir pakļauta nosacījumam, ka to pircējs vai īrnieks pierāda pietiekamu saikni ar šīm pašvaldībām šī dekrēta 5.2.1. panta 2. punkta izpratnē?”

Lietā C-203/11

- 26 Pamatlietā *All Projects & Developments NV* un 35 citas saskaņā ar Beļģijas tiesībām dibinātas sabiedrības, kuras veic profesionālo darbību nekustamā īpašuma jomā Flandrijas reģionā, *Cour constitutionnelle* ir cēlušas prasību atcelt vairākus Flandrijas dekrēta noteikumus.
- 27 Minētās sabiedrības, pirmkārt, norāda, ka tām saskaņā ar Flandrijas dekrēta 4. grāmatu uzliktais sociālais pienākums ir pretrunā Savienības tiesībām, it īpaši brīvībai veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvībai, kapitāla brīvai aprītei, kā arī Direktīvai 2006/123 un Direktīvai 2004/18, un ka minētajā 4. grāmatā paredzētie nodokļu stimulēšanas pasākumi un subsidēšanas mehānismi, uz kuriem tām ir tiesības, izpildot tām uzlikto sociālo pienākumu, varētu tikt uzskatīti par prettiesisku valsts atbalstu, par kuru, tā kā tas nav ticis paziņots Eiropas Komisijai, varētu tikt pieņemts lēmums par atgūšanu.
- 28 Otrkārt, šīs pašas sabiedrības uzskata, ka Flandrijas dekrēta 5. grāmatā paredzētais “īpašais nosacījums”, ņemot vērā, ka šī nosacījuma piemērošanas dēļ samazinās potenciālo to zemes gabalu un mājokļu pircēju skaits, kurus viņi pārdod mērķa pašvaldībās, kavē izmantot Savienības tiesībās atzītās tiesības un LESD garantētās pamatbrīvības.
- 29 Šajā kontekstā *Cour constitutionnelle*, šauboties par attiecīgo Savienības tiesību noteikumu interpretāciju, nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai [LESD] 107. un 108. pants paši par sevi vai saistībā ar [PVTN lēmumu] ir jāinterpretē tādējādi, ka [Flandrijas dekrēta] 3.1.3. un 3.1.10. pantā, 4.1.20. panta 3. punkta otrajā daļā, kā arī 4.1.21. un 4.1.23. pantā paredzētie pasākumi ir jāpaziņo Eiropas Komisijai pirms šo tiesību normu pieņemšanas vai stāšanās spēkā?
- 2) Vai tiesiskais regulējums, saskaņā ar kuru privātpersonām, kuru detālplānojums vai būvprojekts atbilst konkrētai minimālai platībai, automātiski ir noteikts “sociāls pienākums” ne mazāk kā 10 % un ne vairāk kā 20 % apmērā no šī detālplānojuma vai būvprojekta un šo pienākumu var izpildīt natūrā vai samaksājot EUR 50 000 par katru nerealizētu sociālu apbūves vienību vai sociālu

mājokli, jāizvērtē, pamatojoties uz brīvību veikt uzņēmējdarbību, pakalpojumu sniegšanas brīvību vai kapitāla brīvu apriti, vai arī tas ir jākvalificē kā komplekss tiesiskais regulējums, kas jānovērtē attiecībā uz katru no šīm brīvībām?

- 3) Vai [Direktīvas 2006/123] 2. panta 2. punkta a) un j) apakšpunkts ir jāpiemēro attiecībā uz privātpersonu obligātu ieguldījumu sociālo mājokļu un viesnīcas tipa dzīvokļu izveidē, ja šo ieguldījumu automātiski nosaka kā sociālu pienākumu saistībā ar katru būvniecības vai detālplānošanas atļauju projektam, kurš atbilst tiesību aktā noteiktai minimālajai platībai, un uzbūvētos sociālos mājokļus par iepriekš noteiktu maksimālo cenu iegādājas sociālo mājokļu būvniecības sabiedrības, lai tos izīrētu plašam privātpersonu lokam, vai arī, nododot tiesības sociālo mājokļu būvniecības sabiedrībām, tos pārdod privātpersonām, kas ietilpst šajā pašā personu kategorijā?
- 4) Ja atbilde uz trešo prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, vai [Direktīvas 2006/123] 15. pantā minētais jēdziens “novērtējama prasība” ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ietver pienākumu privātpersonām papildus vai savas parastās darbības ietvaros veikt sociālo mājokļu būvniecību un uzceltos mājokļus par maksimālo cenu pārdot daļēji publiskiem tiesību subjektiem vai, nododot tiesības uz šiem mājokļiem, nodot tos šo tiesību subjektu rīcībā, lai gan šīm privātpersonām nav iniciatīvas tiesību sociālo mājokļu tirgū?
- 5) Ja atbilde uz trešo prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, vai valsts tiesai, konstatējot,
 - a) ka saskaņā ar [Direktīvas 2006/123] 15. pantu jauna novērtējuma prasība īpaši nav pārbaudīta saskaņā ar šīs direktīvas 15. panta 6. punktu un
 - b) ka par šo jauno prasību nav paziņots saskaņā ar šīs direktīvas 15. panta 7. punktu,ir jānosaka sankcija un, ja ir jānosaka, tad kāda sankcija?
- 6) Ja atbilde uz trešo prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, vai jēdziens “neatļauta prasība” [Direktīvas 2006/123] 14. pantā ir jāinterpretē tādējādi, ka ir aizliegts pieņemt valsts tiesisko regulējumu, kurā piekļuve pakalpojumu darbībai vai tās veikšana ir atkarīga no kādas prasības ne tikai šajā pantā minētajos teorētiskajos apstākļos, bet arī tad, ja šādā regulējumā ir vienīgi paredzēts, ka šīs prasības neizpildes gadījumā netiks izmaksāta finanšu kompensācija par likumā noteikta pakalpojuma sniegšanu un par šā pakalpojuma sniegšanu netiks atmaksāta iemaksāta finanšu garantija?
- 7) Ja atbilde uz trešo prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, vai jēdziens “konkurējošs uzņēmums” [Direktīvas 2006/123] 14. panta 6. punktā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams arī attiecībā uz valsts iestādi, kuras funkcijas var daļēji pārklāties ar pakalpojumu sniedzēju funkcijām, ja tā pieņem šīs pašas direktīvas 14. panta 6. punktā minētos lēmumus un vienlaikus tai ir pienākums kā pēdējam posmam hierarhijas sistēmā iegādāties sociālos mājokļus, kurus, izpildot tam noteikto sociālo pienākumu, uzbūvējis pakalpojumu sniedzējs?
- 8) a) Ja atbilde uz trešo prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, vai jēdziens “atļauju piešķiršanas sistēma” [Direktīvas 2006/123] 4. panta 6. punktā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams attiecībā uz izziņām, kuras valsts iestāde izsniedz pēc būvniecības vai detālplānošanas sākotnējās atļaujas piešķiršanas un kuras ir vajadzīgas, lai varētu saņemt dažas no kompensācijām par sociālā pienākuma izpildi, kas ir automātiski saistīts ar šo sākotnējo atļauju, un kuras vienlaikus ir vajadzīgas, lai varētu prasīt atmaksāt finanšu garantiju, kas pakalpojuma sniedzējam obligāti bija jāiemaksā šai valsts iestādei?

- b) Ja atbilde uz trešo prejudiciālo jautājumu ir apstiprinoša, vai jēdziens “atļauju piešķiršanas sistēma” [Direktīvas 2006/123] 4. panta 6. punktā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams attiecībā uz līgumu, ar kuru, pamatojoties uz tiesību akta normu, nododot tiesības valsts iestādei, privātpersona vienojas ar šo valsts iestādi par tāda sociāla mājokļa pārdošanu, kuru uzbūvējusi šī privātpersona, lai natūrā izpildītu sociālu pienākumu, kas automātiski ir saistīts ar būvniecības vai detālplānošanas atļauju, ņemot vērā apstākli, ka šā līguma noslēgšana ir šīs atļaujas izmantošanas nosacījums?
- 9) Vai LESD 49. un 56. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru būvniecības vai detālplānošanas atļaujas piešķiršana projektam, kurš atbilst konkrētai minimālai platībai, automātiski tiek saistīta ar sociālu pienākumu uzbūvēt sociālos mājokļus konkrētas procentu likmes no projekta vērtības apjomā un šie mājokļi pēc tam par iepriekš noteiktu cenu jāpārdod valsts iestādei vai, nododot tiesības uz šiem mājokļiem, tie jānodod šīs valsts iestādes rīcībā?
- 10) Vai LESD 63. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj tādu tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru būvniecības vai detālplānošanas atļaujas piešķiršana projektam, kurš atbilst konkrētai minimālai platībai, automātiski tiek saistīta ar sociālu pienākumu uzbūvēt sociālos mājokļus konkrētas procentu likmes no projekta vērtības apjomā un šie mājokļi pēc tam par iepriekš noteiktu cenu jāpārdod valsts iestādei vai, nododot tiesības uz šiem mājokļiem, tie jānodod šīs valsts iestādes rīcībā?
- 11) Vai jēdziens “būvdarbu valsts līgums [būvdarbu publiskā iepirkuma līgums]” [Direktīvas 2004/18] 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā ir jāinterpretē tādējādi, ka tas ir piemērojams tiesiskajam regulējumam, saskaņā ar kuru būvniecības vai detālplānošanas atļaujas piešķiršana projektam, kas atbilst konkrētai minimālai platībai, automātiski tiek saistīta ar sociālu pienākumu uzbūvēt sociālos mājokļus konkrētas procentu likmes no projekta vērtības apjomā un šie mājokļi pēc tam par iepriekš noteiktu cenu ir jāpārdod valsts iestādei vai, nododot tiesības uz šiem mājokļiem, tie jānodod šīs valsts iestādes rīcībā?
- 12) Vai LESD 21., 45., 49., 56. un 63. pants un [Direktīvas 2004/38] 22. un 24. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj [Flandrijas dekrēta] 5. grāmatā paredzēto tiesisko regulējumu, saskaņā ar kuru zemes gabalu un uz tiem uzbūvētu būvju nodošana konkrētās tā dēvētajās “mērķa pašvaldībās” ir atkarīga no tā, vai pircējs vai īrnieks var pierādīt, ka tam ir pietiekama saikne ar attiecīgo pašvaldību dekrēta 5.2.1. panta 2. [punkta] izpratnē?”
- 30 Ar Tiesas priekšsēdētāja 2011. gada 7. jūnija rīkojumu lietas C-197/11 un C-203/11 tika apvienotas rakstveida un mutvārdu procesā, kā arī sprieduma taisīšanai.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par jautājumu lietā C-197/11 un divpadsmito jautājumu lietā C-203/11

- 31 Ar šiem jautājumiem, kuri ir jāizskata kopā, iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 21., 45., 49., 56. un 63. pants, kā arī Direktīvas 2004/38 22. un 24. pants pieļauj tādu tiesisko regulējumu, kāds ir paredzēts Flandrijas dekrēta 5. grāmatā, saskaņā ar kuru tiesību uz mērķa pašvaldībās esošo nekustamo īpašumu pāreja ir pakļauta provinces novērtēšanas komisijas pārbaudei par “pietiekamas saiknes” starp potenciālā pircēja vai īrnieka un šīm pašvaldībām esamību.

Ievada apsvērumi

- 32 Vispirms ir jānorāda, ka Flandrijas valdība uzskata, ka uz šiem jautājumiem nav jāatbild, jo tā uzskata, ka tie attiecas tikai uz tīri iekšēju situāciju, kurai nav nekādas saiknes ar Savienības tiesībām. Pamatlietas, kuras skar vai nu Beļģijā dzīvojošos Beļģijas pilsoņus, vai arī Beļģijā dibinātus uzņēmumus, esot saistītas tikai ar vienu un to pašu dalībvalsti, kas nozīmē, ka minētie Savienības tiesību noteikumi nav piemērojami.
- 33 Šajā ziņā jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru Līguma normas personu brīvas pārvietošanās jomā un to īstenošanai pieņemtie akti nevar tikt piemēroti situācijās, kurām nav nekāda sasaistes punkta ar kādu no Savienības tiesībās paredzētajiem gadījumiem un kuru atbilstīgo faktu kopums ir saistīts tikai ar vienas dalībvalsts teritoriju (skat. 2008. gada 1. aprīļa spriedumu lietā C-212/06 *Gouvernement de la Communauté française un gouvernement wallon*, Krājums, I-1683. lpp., 33. punkts, kā arī 2011. gada 5. maija spriedumu lietā C-434/09 *McCarthy*, Krājums, I-3375. lpp., 45. punkts).
- 34 Nenoliedzami, prasītājiem pamatlietās ir Beļģijas pilsonība un visi pamatlietās esošie fakti ir norisinājušies tikai vienā dalībvalstī. Tomēr nevar nekādi tikt izslēgts, ka citās dalībvalstīs, nevis Beļģijas Karalistē, dzīvojošajām personām vai dibinātajiem uzņēmumiem ir nodoms iegādāties vai nomāt mērķa pašvaldībās esošos nekustamos īpašumus un ka tādējādi tos skar pamatlietās apspriestie Flandrijas dekrēta noteikumi (šajā ziņā skat. 2012. gada 19. jūlija spriedumu lietā C-470/11 *Garkalns*, 21. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 35 Turklāt, kā savu secinājumu 23. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, iesniedzējtiesa ir vērsusies Tiesā tieši saistībā ar tiesvedību atcelt minētos noteikumus, kuri ir piemērojami ne tikai Beļģijas pilsoņiem, bet arī citu dalībvalstu pilsoņiem. Tādējādi šis tiesas pieņemtais nolēmums pēc šī sprieduma radīs sekas arī attiecībā uz šiem pēdējiem minētajiem pilsoņiem.
- 36 Šādos apstākļos Tiesai ir jāpieņem nolēmums par abiem iepriekš minētajiem jautājumiem.

Par LESD garantēto pamatbrīvību ierobežojumu

- 37 Šajā ziņā ir jānosaka, vai un ciktāl ar LESD 21., 45., 49., 56. un 63. pantu, kā arī Direktīvas 2004/38 22. un 24. pantu tiek pieļauti tādi tiesību akti kā pamatlietās apspriestie.
- 38 Vispirms ir jāatgādina, ka LESD 21. pantā un attiecīgajās jomās LESD 45. un 49. pantā, kā arī Direktīvas 2004/38 22. un 24. pantā ir aizliegti valsts pasākumi, kuri kavē vai attur kādas dalībvalsts pilsoņus atstāt šo dalībvalsti, lai Savienībā izmantotu savas tiesības uz brīvu pārvietošanos. Šādi pasākumi, pat ja tie ir piemērojami neatkarīgi no attiecīgo pilsoņu pilsonības, ir šajos pantos garantēto pamatbrīvību ierobežojumi (šajā ziņā skat. 2008. gada 17. janvāra spriedumu lietā C-152/05 *Komisija/Vācija*, Krājums, I-39. lpp., 21. un 22. punkts; 2011. gada 1. decembra spriedumu lietā C-253/09 *Komisija/Ungārija*, Krājums, I-12391. lpp., 46., 47. un 86. punkts, kā arī 2013. gada 21. februāra spriedumu lietā C-46/12 *N.*, 28. punkts).
- 39 Šajā gadījumā, kā lūgumos sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādījusi *Cour constitutionnelle*, ar Flandrijas dekrēta 5. grāmatas noteikumiem personas, kurām nav “pietiekamas saiknes” ar mērķa pašvaldību minētā dekrēta 5.2.1. panta 2. punkta izpratnē, tiek kavētas iegādāties zemes gabalus vai uz tām uzceltās ēkas, nomāt tās ilgāk par deviņiem gadiem vai noslēgt par tām ilgtermiņa nomas vai lietojuma tiesību [līgumus].

- 40 Turklāt ar šiem noteikumiem Savienības pilsoņi, kuriem pieder vai kuri ir mērķa pašvaldībās esošu īpašumu, tiek atturēti atstāt šīs pašvaldības, lai apmestos uz dzīvi citas dalībvalsts teritorijā vai tajā veikt profesionālo darbību. Pēc noteikta uzturēšanās laika ārpus šīm pašvaldībām šiem pilsoņiem vairs nebūs “pietiekamas saiknes” ar attiecīgo pašvaldību, kas ir prasīta minētā 5.2.1. panta 2. punktā, lai izmantotu iepriekšējā punktā minētās tiesības.
- 41 No tā izriet, ka Flandrijas dekrēta 5. grāmatas noteikumi noteikti ir LESD 21., 45. un 49. pantā, kā arī Direktīvas 2004/38 22. un 24. pantā ietverto pamatbrīvību ierobežojumi.
- 42 Turpinājumā, runājot par LESD 56. pantā paredzēto pakalpojumu sniegšanas brīvību, ar attiecīgajiem Flandrijas dekrēta noteikumiem varētu tikt kavēta arī nekustamā īpašuma jomā darbojošos uzņēmumu darbības veikšana – runa ir gan par uzņēmumiem, kuri ir dibināti Beļģijā un kuri savus pakalpojumus piedāvā tostarp nerezidentiem, gan arī par citās dalībvalstīs dibinātiem uzņēmumiem.
- 43 Saskaņā ar šiem noteikumiem kādā mērķa pašvaldībā esošie nekustamie īpašumi var tikt pārdoti vai iznomāti nevis jebkurai Savienības pilsonim, bet tikai tiem, kuri var pierādīt, ka viņiem ir “pietiekama saikne” ar attiecīgo pašvaldību, kas acīmredzami ierobežo attiecīgo nekustamā īpašuma jomā darbojošos uzņēmumu pakalpojumu sniegšanas brīvību.
- 44 Visbeidzot, attiecībā uz kapitāla brīvu apriti ir jāatgādina, ka pasākumi, kas ar LESD 63. panta 1. punktu ir aizliegti kā kapitāla aprites ierobežojumi, ietver pasākumus, kas attur kādas dalībvalsts rezidentus veikt ieguldījumus nekustamajā īpašumā citās dalībvalstīs (skat. 2009. gada 1. oktobra spriedumu lietā *C-567/07 Woningstichting Sint Servatius*, Krājums, I-9021. lpp., 21. punkts).
- 45 Tas tā ir it īpaši tādu valsts pasākumu gadījumā, ar kuriem ieguldījumi nekustamajā īpašumā ir pakļauti iepriekšējas atļaujas saņemšanas procedūrai un kuri tādējādi jau ar savu mērķi ierobežo kapitāla brīvu apriti (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Woningstichting Sint Servatius*, 22. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 46 Pamatlietās nav strīda par to, ka Flandrijas dekrēta 5. grāmatā ir paredzēta šāda iepriekšējas atļaujas saņemšanas procedūra, kuras mērķis ir pārbaudīt “pietiekamas saiknes” starp potenciālo nekustamā īpašuma pircēju vai īrnieku un attiecīgo mērķa pašvaldību esamību.
- 47 Tādējādi ir jāsecina, ka pienākums ievērot šādu procedūru var atturēt nerezidentus veikt ieguldījumus nekustamajā īpašumā kādā no Flandrijas reģiona mērķa pašvaldībām un ka līdz ar to šāds pienākums ir LESD 63. pantā paredzētās kapitāla brīvas aprites ierobežojums.
- 48 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka Flandrijas dekrēta 5. grāmatas noteikumi acīmredzami ir LESD 21., 45., 49., 56. un 63. pantā, kā arī Direktīvas 2004/38 22. un 24. pantā garantēto pamatbrīvību ierobežojumi.

Par Flandrijas dekrētā noteikto pasākumu pamatojumu

- 49 Jāatgādina, ka saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru valsts pasākumi, kas var apgrūtināt vai padarīt mazāk pievilcīgu LESD garantēto pamatbrīvību izmantošanu, var tomēr tikt pieļauti – ar nosacījumu, ka tiem ir vispārēju interešu mērķis, ka tie ir atbilstoši, lai nodrošinātu tā īstenošanu, un ka tie nepārsniedz to, kas ir nepieciešams, lai sasniegtu iecerēto mērķi (it īpaši skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Woningstichting Sint Servatius*, 25. punkts, un lietā *Komisija/Ungārija*, 69. punkts).
- 50 Šajā ziņā *Vlaamse Regering* norāda, ka nosacījums par potenciālā pircēja vai nomnieka “pietiekamas saiknes” ar attiecīgo pašvaldību esamību ir pamatots it īpaši ar mērķi apmierināt endogēno iedzīvotāju ar maziem ienākumiem, it īpaši sociāli vāju un jaunu ģimeņu, kā arī vientuļu personu, kuras nevar uzkrāt pietiekamu kapitālu, lai nopirktu vai irētu nekustamo īpašumu mērķa pašvaldībās, vajadzības pēc

mājokļa. Šī vietējo iedzīvotāju daļa tiekot izslēgta no nekustamā īpašuma tirgus, jo ierodas pārticīgākas personu grupas no citām pašvaldībām, kuras var atļauties samaksāt paaugstinātu zemes gabalu un ēku cenu mērķa pašvaldībās.

- 51 Ar Flandrijas dekrēta 5. grāmatu ieviestās sistēmas mērķis tādējādi esot teritorijas plānošanas nolūkā nodrošināt pietiekamu mājokļu piedāvājumu personām, kurām ir mazi ienākumi, vai citām nelabvēlīgām vietējo iedzīvotāju kategorijām.
- 52 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka šādas prasības par dalībvalsts sociālo mājokļu politiku var būt primāri vispārējo interešu apsvērumi un tādējādi pamatot tādus ierobežojumus kā Flandrijas dekrētā noteiktie (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Woningstichting Sint Servatius*, 29. un 30. punkts, kā arī 2011. gada 24. marta spriedumu lietā C-400/08 Komisija/Spānija, Krājums, I-1915. lpp., 74. punkts).
- 53 Tomēr vēl ir jāpārbauda, vai nosacījums par “pietiekamas saiknes” ar mērķa pašvaldību esamību ir nepieciešams un atbilstošs pasākums *Vlaamse Regering* minētā mērķa, kas atgādināts šī sprieduma 50. un 51. punktā, sasniegšanai.
- 54 Šajā ziņā ir jānorāda, ka Flandrijas dekrēta 5.2.1. panta 2. punktā ir paredzēti trīs alternatīvi kritēriji, kuru ievērošanu regulāri pārbauda provinces novērtēšanas komisija, lai konstatētu, ka tiek izpildīts nosacījums par “pietiekamas saiknes” starp potenciālo pircēju vai īrnieku un attiecīgo mērķa pašvaldību esamību. Pirmais kritērijs ir prasība, lai persona, kurai ir jāpāriet tiesībām uz nekustamo īpašumu, pirms paredzētās pārejas būtu nepārtraukti dzīvojusi mērķa pašvaldībā vai blakus pašvaldībā vismaz sešus gadus. Atbilstoši otrajam kritērijam šim pircējam vai īrniekam tiesību pārejas brīdī ir jāisteno darbības attiecīgajā pašvaldībā un viņam ir jābūt nodarbinātam vidēji vismaz pusi darba nedēļas. Trešais kritērijs paredz, ka minētajam pircējam vai īrniekam svarīga un ilgstoša apstākļa dēļ ir sabiedriska, ģimenes, sociāla vai ekonomiska saikne ar attiecīgo pašvaldību.
- 55 Kā savu secinājumu 37. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, neviens no šiem kritērijiem tieši neatspoguļo sociāli ekonomiskos aspektus saistībā ar endogēno iedzīvotāju ar maziem ienākumiem aizsardzības mājokļu tirgū mērķi, kuru minējusi *Vlaamse Regering*. Šādiem kritērijiem var atbilst ne tikai šie iedzīvotāji ar maziem ienākumiem, bet arī citas personas, kurām ir pietiekami līdzekļi un līdz ar to nav nekādas īpašas vajadzības saņemt sociālo aizsardzību minētajā tirgū. Tādējādi šie pasākumi pārsniedz to, kas ir nepieciešams iecerētā mērķa sasniegšanai.
- 56 Turklāt ir jānorāda, ka ar citiem mazāk ierobežojošiem pasākumiem nekā ar Flandrijas dekrētu noteiktie varētu tikt panākts ar šo dekrētu sasniedzamais mērķis, uzreiz *de facto* neparedzot pirkšanas vai īres aizliegumu jebkuram potenciālajam pircējam vai īrniekam, kuri neatbilst minētajiem kritērijiem. Piemēram, varētu tikt paredzētas subsīdijas par pirkumu vai cita veida subsidēšanas pasākumi, kuri īpaši paredzēti personām ar maziem ienākumiem, lai it īpaši tās personas, kuras var pierādīt, ka viņām ir mazi ienākumi, varētu iegādāties vai irēt nekustamos īpašumus mērķa pašvaldībās.
- 57 Visbeidzot, tieši attiecībā uz šī sprieduma 54. punktā minēto trešo kritēriju, saskaņā ar kuru ir prasīts, lai potenciālajam pircējam vai īrniekam svarīga un ilgstoša apstākļa dēļ būtu sabiedriska, ģimenes, sociāla vai ekonomiska saikne ar attiecīgo pašvaldību, ir jāatgādina, ka iepriekšējās administratīvās atļaujas saņemšanas sistēma nevar leģitimēt valsts iestāžu rīcības brīvību tādējādi, ka Savienības tiesību noteikumiem, it īpaši noteikumiem par pamatbrīvībām, tiktu atņemta to lietderīgā iedarbība. Lai šāda sistēma būtu pamatota, lai arī ar to tiek veikta atkāpe no šādas pamatbrīvības, tai ir jābūt pamatotai ar objektīviem, nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem kritērijiem, kuri nodrošina, ka pietiekami atbilstoši tiek kontrolēta valsts iestāžu rīcības brīvība (it īpaši skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Woningstichting Sint Servatius*, 35. punkts un tajā minētā judikatūra).

- 58 Taču, ņemot vērā minētā kritērija nenoteiktību un to, ka nav noteikti konkrēti gadījumi, kuros šis kritērijs būtu uzskatāms par izpildītu, Flandrijas dekrēta 5.2.1. panta noteikumi nav atbilstoši šādām prasībām.
- 59 Līdz ar to pamatlietās apspriestā iepriekšējas administratīvās atļaujas saņemšanas sistēma nevar tikt uzskatīta par tādu, kuru pamato kritēriji, ar kuriem var pietiekami tikt kontrolēta provinces novērtēšanas komisijas rīcības brīvība, un tādējādi šāda sistēma nevar pamatot atkāpi no Savienības tiesībās garantētās pamatbrīvības.
- 60 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz jautājumu lietā C-197/11 un uz divpadsmito jautājumu lietā C-203/11 ir jāatbild tādējādi, ka LESD 21., 45., 49., 56. un 63. pantā, kā arī Direktīvas 2004/38 22. un 24. pantā netiek pieļauts tāds tiesiskais regulējums kā Flandrijas dekrēta 5. grāmatā paredzētais, saskaņā ar kuru tiesību uz mērķa pašvaldībās esošu nekustamu īpašumu pāreja ir pakļauta provinces novērtēšanas komisijas pārbaudei par “pietiekamas saiknes” starp potenciālā pircēja vai īrnieka un šīm pašvaldībām esamību.

Par otro, devīto un desmito jautājumu lietā C-203/11

- 61 Ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai LESD 49., 56. un 63. pantā tiek pieļauts tāds tiesiskais regulējums kā Flandrijas dekrēta 4. grāmatā noteiktais, saskaņā ar kuru noteiktiem saimnieciskās darbības subjektiem ir uzlikts “sociālais pienākums”, piešķirot tiem būvniecības vai detālplānošanas atļauju.
- 62 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, vispirms ir jākonstatē, ka, lai arī uz minēto tiesisko regulējumu var tikt attiecinātas trīs iesniedzējtiesas minētās pamatbrīvības, tomēr, kā savu secinājumu 68. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, brīvības veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvības ierobežojumi pamatlietā ir nenovēršamas kapitāla brīvas aprites ierobežojuma sekas un tādējādi šie ierobežojumi nepamato autonomu šī paša tiesiskā regulējuma izvērtēšanu, ņemot vērā LESD 49. un 56. pantu (šajā ziņā skat. 2009. gada 17. septembra spriedumu lietā *C-182/08 Glaxo Wellcome*, Krājums, I-8591. lpp., 51. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 63 No tā izriet, ka Flandrijas dekrēta 4. grāmatā paredzētā sistēma ir jāaplūko tikai attiecībā uz kapitāla brīvu apriti.
- 64 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru pasākumi, kas ir aizliegti ar LESD 63. panta 1. punktu, ietver pasākumus, kas attur kādas dalībvalsts rezidentus veikt ieguldījumus nekustamajā īpašumā citās dalībvalstīs. Tas tā ir it īpaši tādu valsts pasākumu gadījumā, ar kuriem ieguldījumi nekustamajā īpašumā ir pakļauti iepriekšējas atļaujas saņemšanas procedūrai un kuri tādējādi jau ar savu mērķi ierobežo kapitāla brīvu apriti (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Woningstichting Sint Servatius*, 21. un 22. punkts).
- 65 Pamatlietā, nenoliedzami, atbilstoši Flandrijas dekrēta 4. grāmatas noteikumiem noteiktiem attīstītājiem un būvniekiem, lai saņemtu būvniecības vai detālplānošanas atļauju, ir jāievēro procedūra, kurā tiem ir jāizpilda sociālais pienākums, saskaņā ar kuru daļa no to projekta ir jānovirza sociālo mājokļu būvniecībai vai jāveic finansiāla iemaksa pašvaldībā, kuras teritorijā šis projekts tiek realizēts.
- 66 Šajos apstākļos ir jāsecina, ka, ņemot vērā, ka attiecīgie ieguldītāji, kā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir norādījusi *Cour constitutionnelle*, nevar brīvi izmantot zemes gabalus tādiem mērķiem, kurus ņemot vērā viņi piesakās tos iegādāties, ar Flandrijas dekrēta 4. grāmatu ieviestā sistēma ir kapitāla brīvas aprites ierobežojums.

- 67 Tomēr ir jāatgādina, ka saskaņā ar šī sprieduma 52. punktā citēto judikatūru minēto saimnieciskās darbības subjektu pienākums izpildīt minētajā dekrētā paredzēto sociālo pienākumu, ciktāl ar šī pienākuma izpildi tiek nodrošināts pietiekams mājokļu piedāvājums personām, kurām ir mazi ienākumi, vai citām nelabvēlīgām vietējo iedzīvotāju kategorijām, kā primārs vispārējo interešu apsvērums var tikt pamatots ar prasībām, kuras ir saistītas ar dalībvalsts sociālo mājokļu politiku.
- 68 Tomēr iesniedzējtiesai, ņemot vērā pamatlietas apstākļus, ir jāizvērtē, vai šāds pienākums atbilst samērīguma kritērijam, proti, vai tas ir nepieciešams un atbilstošs sasniedzamā mērķa īstenošanai.
- 69 Ņemot vērā visus iepriekš minētos apsvērumus, uz otro, devīto un desmito jautājumu lietā C-203/11 ir jāatbild, ka LESD 63. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek pieļauts tāds tiesiskais regulējums kā Flandrijas dekrēta 4. grāmatā noteiktais, saskaņā ar kuru noteiktiem saimnieciskās darbības subjektiem ir uzlikts “sociālais pienākums”, piešķirot tiem būvniecības vai detalplānošanas atļauju, ja iesniedzējtiesa konstatē, ka šis tiesiskais regulējums ir nepieciešams un atbilstošs, lai īstenotu mērķi nodrošināt pietiekamu mājokļu piedāvājumu personām, kurām ir mazi ienākumi, vai citām nelabvēlīgām vietējo iedzīvotāju kategorijām.

Par pirmo jautājumu lietā C-203/11

- 70 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai, ņemot vērā LESD 107. un 108. pantu, tos lasot kopā ar PVTN lēmumu, Flandrijas dekrētā paredzētie nodokļu stimulēšanas pasākumi un subsidēšanas mehānismi ir atzīstami par valsts atbalstu, kurš ir jāpaziņo Komisijai.
- 71 Dažu no šiem pasākumiem mērķis tieši ir kompensēt sociālo pienākumu, kurš ir jāizpilda attīstītājiem, kā arī zemes gabala īpašniekiem, un tie ir, pirmkārt, samazinātas pievienotās vērtības nodokļa likmes piemērošana mājokļu pārdošanai un samazinātas valsts nodevas likmes piemērošana apbūvējama zemes gabala pirkšanai (Flandrijas dekrēta 4.1.20. panta 3. punkta otrā daļa), otrkārt, pirkuma garantija attiecībā uz uzceltiem mājokļiem (šī dekrēta 4.1.21. pants) un, treškārt, subsīdijas infrastruktūrai (šī paša dekrēta 4.1.23. pants).
- 72 Pārējo pasākumu mērķis ir “no jauna aktivizēt” zemes gabalus un ēkas, un tie ir fizisko personu nodokļa samazināšana, kas tiek saņemta, noslēdzot vienošanās par renovāciju (minētā dekrēta 3.1.3. un nākamie panti), un valsts nodevas ar nodokli apliekamās bāzes samazināšana pēc vienotas likmes (iepriekš minētā dekrēta 3.1.10. pants). Kā lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu ir precizējusi *Cour constitutionnelle*, lai arī ir taisnība, ka labuma guvējs no šādiem pasākumiem ir fiziska persona, tomēr tie netieši rada priekšrocības uzņēmumiem, kuri darbojas nekustamo īpašumu renovācijas jomā.
- 73 Lai atbildētu uz pirmo jautājumu lietā C-203/11, ir būtiski iesniedzējtiesai sniegt interpretāciju, kas tai ļautu noteikt, vai iepriekšējos divos punktos izklāstītie pasākumi var tikt atzīti par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (2010. gada 10. jūnija spriedums lietā C-140/09 *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, Krājums, I-5243. lpp., 23. un 24. punkts).
- 74 Saskaņā ar Tiesas pastāvīgo judikatūru, lai pasākums tiktu kvalificēts par valsts atbalstu, ir jābūt izpildītiem visiem šajā tiesību normā norādītajiem nosacījumiem. Pirmkārt, tam jābūt saistītam ar valsts iejaukšanos vai valsts līdzekļu izmantošanu. Otrkārt, šim iejaukšanās gadījumam jābūt tādām, kas var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm. Treškārt, tam jābūt tādām, ar ko tiek radīta priekšrocība tā saņēmējam. Ceturtkārt, tam jābūt tādām, ar ko tiek izkropļota konkurence vai arī tiek radīti draudi to izkropļot (iepriekš minētais spriedums lietā *Fallimento Traghetti del Mediterraneo*, 31. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī 2012. gada 29. marta spriedums lietā C-417/10 *3M Italia*, 37. punkts).

- 75 Pamatlietā, lai arī iesniedzējtiesa uzskata, ka ar Flandrijas dekrētu noteiktie pasākumi atbilst iepriekšējā punktā atgādinātajam pirmajam un ceturtajam nosacījumam, tai ir šaubas par otro nosacījumu saistībā ar šādu pasākumu ietekmi uz tirdzniecību starp dalībvalstīm un trešo nosacījumu par šo pasākumu selektīvo raksturu.
- 76 Runājot par otro nosacījumu, ir jāatgādina, ka, lai valsts pasākums varētu tikt atzīts par valsts atbalstu, ir nevis jāpierāda, ka atbalsts patiešām ietekmē tirdzniecību dalībvalstu starpā un traucē konkurenci, bet tikai jāpārbauda, vai šis atbalsts var ietekmēt šo tirdzniecību un draud izkropļot konkurenci (2005. gada 15. decembra spriedums lietā C-148/04 *Unicredito Italiano*, Krājums, I-11137. lpp., 54. punkts, kā arī 2006. gada 10. janvāra spriedums lietā C-222/04 *Cassa di Risparmio di Firenze u.c.*, Krājums, I-289. lpp., 140. punkts).
- 77 It īpaši, ja dalībvalsts piešķirts atbalsts nostiprina kāda uzņēmuma stāvokli attiecībā pret citiem konkurējošiem uzņēmumiem Kopienas iekšējā tirdzniecībā, ir jāuzskata, ka atbalsts ir ietekmējis minēto tirdzniecību (it īpaši skat. iepriekš minētos spriedumus lietā *Unicredito Italiano*, 56. punkts un tajā minētā judikatūra, kā arī lietā *Cassa di Risparmio di Firenze u.c.*, 141. punkts).
- 78 Šajā ziņā nav vajadzīgs, lai uzņēmums, kas saņem atbalstu, pats piedalītos Kopienas iekšējā tirdzniecībā. Ja dalībvalsts piešķir atbalstu kādam uzņēmumam, darbība tā valstī var saglabāties tāda pati vai pieaugt, taču tādējādi tiek samazinātas citās dalībvalstīs reģistrētu uzņēmumu izredzes iekļūt šīs dalībvalsts tirgū. Turklāt tāda uzņēmuma nostiprināšana, kurš līdz šim nav piedalījies Kopienas iekšējā tirdzniecībā, var to nostādīt tādā stāvoklī, kas ļauj tam iekļūt citas dalībvalsts tirgū (iepriekš minētie spriedumi lietā *Unicredito Italiano*, 58. punkts, kā arī lietā *Cassa di Risparmio di Firenze u.c.*, 143. punkts).
- 79 Lietā C-203/11 nevar tikt izslēgts, ka ar Flandrijas dekrētu noteiktie pasākumi nostiprina uzņēmuma, kas saņem atbalstu, stāvokli attiecībā pret citu konkurējošo uzņēmumu, kuri darbojas Kopienas iekšējā tirdzniecībā, stāvokli. Turklāt konkurences priekšrocība, kas piešķirta ar attiecīgajiem saimnieciskās darbības subjektiem noteiktajām subsīdijām, varētu būt tāda, kura citās dalībvalstīs, kas nav Beļģijas Karaliste, dibinātajiem uzņēmumiem padara sarežģītāku ienākšanu Beļģijas tirgū vai pat atvieglo attiecīgo Beļģijas uzņēmumu ienākšanu citos tirgos.
- 80 Turklāt ir jāatgādina, ka Tiesa jau ir uzskatījusi, ka pasākums, ar kuru valsts iestādes atsevišķiem uzņēmumiem piešķir atbrīvojumu no nodokļiem, kas, kaut arī nav valsts līdzekļu piešķiršana, nostāda saņēmējus finansiāli izdevīgākā stāvoklī nekā pārējos nodokļu maksātājus, ir uzskatāms par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē (skat. 2006. gada 15. jūnija spriedumu apvienotajās lietās C-393/04 un C-41/05 *Air Liquide Industries Belgium*, Krājums, I-5293. lpp., 30. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 81 Tomēr ir jānorāda, ka atbilstoši Komisijas 2006. gada 15. decembra Regulas (EK) Nr. 1998/2006 par [EKL 87.] un [88. panta] piemērošanu *de minimis* atbalstam (OV L 379, 5. lpp.) preambulas astotajam apsvērumam un 2. pantam atbalsts, kas nepārsniedz EUR 200 000 augšējo robežu kādā trīs gadu laika posmā, neietekmē tirdzniecību starp dalībvalstīm un neizkropļo konkurenci vai nedraud izkropļot to. Šādi pasākumi ir izslēgti no valsts atbalsta jēdziena, un uz tiem neattiecas LESD 108. panta 3. punktā paredzētais paziņošanas pienākums.
- 82 Pamatlietā iesniedzējtiesai, ņemot vērā iepriekš sniegto interpretāciju un pamatojoties uz visiem attiecīgajiem lietas apstākļiem, faktiski ir jāizvērtē, vai ar Flandrijas dekrētu noteiktie pasākumi var ietekmēt tirdzniecību starp dalībvalstīm un vai šajā lietā ir piemērojama Regula Nr. 1998/2006.

- 83 Runājot par šī sprieduma 74. punktā atgādināto trešo nosacījumu par to, ka minētie pasākumi rada priekšrocības, ir jāatgādina, ka par atbalstu tiek uzskatīti visu veidu pasākumi, ar kuriem var tieši vai netieši tikt atbalstīti atsevišķi uzņēmumi vai radītas tiem tādas ekonomiskās priekšrocības, ko šie saņēmēji uzņēmumi parastos tirgus apstākļos nebūtu varējuši gūt (it īpaši skat. 2006. gada 30. marta spriedumu lietā C-451/03 *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, Krājums, I-2941. lpp., 59. punkts).
- 84 Savukārt tiktāl, ciktāl valsts iejaukšanās ir jāuzskata par atbalsta saņēmēju uzņēmumu sniegto pakalpojumu kompensāciju, pildot sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu, tādā veidā, ka faktiski šie uzņēmumi negūst finansiālu priekšrocību un ka minētā iejaukšanās šo uzņēmumu konkurētspējai nerada labvēlīgāku situāciju, salīdzinot ar konkurējošiem uzņēmumiem, uz šādu iejaukšanos nav attiecināms LESD 107. panta 1. punkts (2003. gada 24. jūlija spriedums lietā C-280/00 *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg*, *Recueil*, I-7747. lpp., 87. punkts).
- 85 Tomēr, lai konkrētajā gadījumā šāda kompensācija netiktu atzīta par valsts atbalstu, ir jābūt izpildītiem vairākiem nosacījumiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg*, 88. punkts).
- 86 Kā savu secinājumu 50. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, pirms šo nosacījumu analīzes ir jānorāda, ka iepriekšējā punktā minētā judikatūra var tikt piemērota tikai attiecībā uz šī sprieduma 71. punktā minētajiem ar Flandrijas dekrēta 4. grāmatu noteiktajiem pasākumiem, vienīgi ar kuriem zemes gabalu īpašniekiem un attīstītājiem tiek kompensēts uzliktais sociālais pienākums.
- 87 Attiecībā uz nosacījumiem, kuri ir jāizpilda, lai minētie pasākumi netiktu atzīti par valsts atbalstu, ir jāatgādina, ka, pirmkārt, šādu kompensāciju saņēmušajam uzņēmumam faktiski ir jābūt patiešām uzticētai sabiedrisko pakalpojumu pienākumu pildīšanai un šiem pienākumiem ir jābūt skaidri definētiem (iepriekš minētais spriedums lietā *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg*, 89. punkts).
- 88 Šajā ziņā, it īpaši ņemot vērā dalībvalstu plašo rīcības brīvību, nevar tikt izslēgts, ka sociālo mājokļu pakalpojumi var tikt atzīti par sabiedriskajiem pakalpojumiem. Saistībā ar šo iesniedzējtiesas minētais apstāklis, ka ar sociālo pienākumu labumu tieši gūst nevis fiziskās personas, kuras lūdz piešķirt sociālos mājokļus, bet sociālo mājokļu sabiedrības, nekādi neietekmē attiecīgā pakalpojuma kvalifikāciju.
- 89 Otrkārt, kompensācijas aprēķina pamatā esošajiem parametriem ir jābūt iepriekš objektīvi un pārskatāmi noteiktiem, lai tā nesniegtu atbalsta saņēmējam uzņēmumam saimniecisko priekšrocību, kas tā situāciju salīdzinājumā ar konkurējošajiem uzņēmumiem varētu padarīt labvēlīgāku (iepriekš minētais spriedums lietā *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg*, 90. punkts).
- 90 Šajā ziņā, kā savu secinājumu 53. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, šķiet, ka, lai arī ar Flandrijas dekrēta noteikumiem var tikt identificēti uzņēmumi, uz kuriem attiecas ar to noteiktie pasākumi, ar tiem tomēr pietiekami objektīvi un pārskatāmi nevar tikt identificēti parametri, uz kuriem pamatojoties tiek aprēķināta kompensācija.
- 91 Treškārt, kompensācija nedrīkst pārsniegt to, kas nepieciešams, lai segtu visas ar sabiedrisko pakalpojumu sniegšanas pienākumu izpildi saistītās izmaksas vai to daļu, ņemot vērā attiecīgus ieņēmumus, kā arī saprātīgu peļņu par šo pienākumu izpildi (iepriekš minētais spriedums lietā *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg*, 92. punkts).
- 92 Ceturtkārt, minētā kompensācija ir jānosaka, pamatojoties uz tādu izmaksu analīzi, kas pienākumu izpildē rastos vidusmēra uzņēmumam, kurš ir labi pārvaldīts un pietiekami nodrošināts ar nepieciešamajiem līdzekļiem, lai ievērotu attiecīgās sabiedriskajiem pakalpojumiem izvirzītās prasības, ņemot vērā attiecīgus ieņēmumus, kā arī saprātīgu peļņu par šo pienākumu izpildi (iepriekš minētais spriedums lietā *Altmark Trans un Regierungspräsidium Magdeburg*, 93. punkts).

- 93 Šo abu pēdējo minēto nosacījumu pārbaudei ir jāizvērtē pamatlietas fakti.
- 94 Taču, pat pieņemot, ka Tiesai varētu būt vajadzīgā informācija, lai veiktu šo izvērtējumu, kas tā nav šajā lietā, ir jāatgādina, ka Tiesas kompetencē nav izvērtēt apstākļus pamatlietā vai piemērot tās interpretētās Savienības tiesību normas valsts pasākumiem vai situācijām, jo šie jautājumi ir ekskluzīvā valsts tiesu kompetencē (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti*, 69. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 95 Līdz ar to *Cour constitutionnelle*, ņemot vērā iepriekš sniegto interpretāciju, ir jāizvērtē, vai pamatlietā apspriestie pasākumi ir atzīstami par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē.
- 96 Ja iesniedzējtiesa attiecībā uz pasākumiem, ar kuriem tiek kompensēts sociālais pienākums, kurš ir jāizpilda zemes gabalu attīstītājiem un īpašniekiem, izdarītu šādu secinājumu, tā Tiesai papildus vaicā, vai šie pasākumi atbilstoši PVTN lēmumam varētu tikt atbrīvoti no LESD 108. panta 3. punktā paredzētā paziņošanas pienākuma.
- 97 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka saskaņā ar PVTN lēmuma 2. panta 1. punkta b) apakšpunktu šis lēmums tostarp tiek piemērots valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem, kas piešķirta sociālo mājokļu uzņēmumiem, kuri veic darbības, kuras attiecīgā dalībvalsts ir atzinusi par pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.
- 98 Kā noteikts minētā lēmuma preambulas septītajā apsvērumā, dalībvalstīm ir plašas iespējas noteikt, kāda veida pakalpojumi var tikt klasificēti par pakalpojumiem ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi.
- 99 PVTN lēmuma 3. pantā ir precizēts, ka valsts atbalsts attiecībā uz uzņēmumiem, kuriem uzticēta šādu pakalpojumu ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi pārvaldīšana, piešķirto kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem atbilst kopējam tirgum un ir atbrīvots no iepriekšējās paziņošanas pienākuma – ar nosacījumu, ka ar to ir izpildīti šī lēmuma 4.–6. pantā paredzētie nosacījumi.
- 100 Kā savu secinājumu 61. punktā ir norādījis ģenerālvokāts, šajos nosacījumos iedvesma ir smelta no iepriekš minētajā spriedumā lietā *Altmark Trans* un *Regierungspräsidium Magdeburg* paredzētajiem nosacījumiem, it īpaši no trīs pirmajiem minētajā spriedumā ietvertajiem nosacījumiem, attiecībā uz kuru ievērošanu, kā tas jau tika teikts šī sprieduma 94. punktā, Tiesas kompetencē nav pieņemt lēmumu šajā spriedumā.
- 101 Līdz ar to, lai konstatētu, vai pamatlietas apstākļos ir piemērojams izņēmums no paziņošanas Komisijai pienākuma PVTN lēmuma izpratnē, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai minētie nosacījumi ir izpildīti attiecībā uz šī sprieduma 71. punktā minētajiem ar Flandrijas dekrēta 4. grāmatu noteiktajiem pasākumiem.
- 102 Tādējādi uz pirmo jautājumu lietā C-203/11 ir jāatbild tādējādi, ka Flandrijas dekrētā paredzētie nodokļu stimulēšanas pasākumi un subsidēšanas mehānismi var tikt atzīti par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai ir izpildīti ar valsts atbalsta esamību saistītie nosacījumi, un apstiprinošas atbildes gadījumā attiecībā uz Flandrijas dekrēta 4. grāmatā paredzētajiem pasākumiem, ar kuriem tiek kompensēts zemes gabalu attīstītājiem un īpašniekiem uzliktais sociālais pienākums, ir jāpārbauda, vai šādiem pasākumiem tomēr nav piemērojams PVTN lēmums.

Par trešo līdz astoto jautājumu lietā C-203/11

- 103 Ar šiem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tādos apstākļos kā pamatlietā ir piemērojama Direktīva 2006/123, un apstiprinošas atbildes gadījumā lūdz interpretēt vairākus šīs direktīvas noteikumus.

- 104 Lai atbildētu uz šiem jautājumiem, ir jāatgādina, ka minētā direktīva, kā ir noteikts tās preambulas devītajā apsvērumā, tostarp neattiecas “uz tādām prasībām kā [...] zemes apstrādes un izmantošanas noteikumi[i], pilsētu un lauku plānošan[a], būvniecības standart[i]”.
- 105 Turklāt atbilstoši 2. panta 2. punkta j) apakšpunktam minētā direktīva netiek piemērota pakalpojumiem, ko valsts vai valsts pilnvaroti pakalpojumu sniedzēji sniedz kā saistībā ar sociālajām mājām, tā personām, kam pastāvīgi vai īslaicīgi vajadzīga palīdzība.
- 106 Taču, kā izriet no šī sprieduma 50. un 51. punkta, Flandrijas dekrēts attiecas uz teritorijas plānošanas un sociālo mājokļu mērķiem.
- 107 Šajos apstākļos ir jākonstatē, ka Direktīva 2006/123 nav piemērojama tādām tiesiskajām regulējumiem kā Flandrijas dekrēts un ka tādējādi nav jāatbild uz lietā C-203/11 uzdoto trešo līdz astoto jautājumu.

Par vienpadsmito jautājumu lietā C-203/11

- 108 Ar šo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai tādu sociālo mājokļu realizēšana, kuri pēc tam par iepriekš noteiktu cenu ir jāpārdod sociālo mājokļu publisko tiesību iestādei vai pakalpojumu sniedzējam, kurš šos mājokļus ir realizējis un kurš aizstāj šo iestādi, ietilpst Direktīvas 2004/18 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā definētajā jēdzienā “būvdarbu publiskā iepirkuma līgums”.
- 109 Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāatgādina, ka atbilstoši Direktīvas 2004/18 1. panta 2. punkta b) apakšpunktam, to lasot kopā ar šī paša punkta a) apakšpunktu, būvdarbu publiskā iepirkuma līgumā ir jābūt izpildītiem četriem kritērijiem, proti, līgums rakstveidā savstarpēji jānoslēdz komersantam un līgumslēdzējai iestādei un tā mērķim ir jābūt vai nu tādu būvdarbu realizācijai vai projektēšanai un realizācijai, kas saistīti ar kādu no darbībām šīs direktīvas I pielikuma izpratnē, vai arī būvei vai tās realizācijai ar jebkādiem līdzekļiem, kas atbilst līgumslēdzējas iestādes norādītajām prasībām.
- 110 Tā kā Tiesai nav visas vajadzīgās informācijas, lai varētu pārbaudīt, vai minētie kritēriji ir izpildīti pamatlietā, tā līdz ar to šajā spriedumā tikai sniegs iesniedzējtiesai elementus, kuri var būt noderīgi, lai veiktu šo vērtējumu.
- 111 Runājot it īpaši par rakstveidā noslēgta līguma esamību no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka *Cour constitutionnelle* ir šaubas par šī kritērija izpildi šajā lietā, jo uzliktais sociālais pienākums realizēt sociālos mājokļus faktiski nav līgums starp iestādi un attiecīgo saimnieciskās darbības subjektu. Sociālais pienākums zemes gabalu attīstītājiem un īpašniekiem ir uzlikts tieši ar Flandrijas dekrētu un tiem piemērojams tikai tāpēc, ka viņi ir īpašnieki zemes gabaliem, attiecībā uz kuriem tie lūdz būvatļauju vai detālplānošanas atļauju.
- 112 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka, lai tiktu secināts, ka starp subjektu, kas varētu būt līgumslēdzēja iestāde, un zemes gabalu attīstītāju vai īpašnieku pastāv līgumiskas attiecības, Tiesas judikatūrā, kā savu secinājumu 86. punktā ir norādījis ģenerāladvokāts, ir prasīts, lai starp iestādi un attiecīgo komersantu tiktu noslēgta vienošanās, kurā ir noteiktas būves, kas šim komersantam ir jārealizē, kā arī ar tām saistītie nosacījumi.
- 113 Ja šāda vienošanās ir tikusi parakstīta, ar to, ka sociālo mājokļu realizācija ir tieši uzlikta ar iekšējo tiesisko regulējumu un ka iestādes otra līgumslēdzēja puse obligāti ir persona, kurai pieder apbūvējamie zemes gabali, nepietiek, lai tiktu izslēgts attiecību starp iestādi un attiecīgo zemes gabala īpašnieku līgumiskais raksturs (šajā ziņā skat. 2001. gada 12. jūlija spriedumu lietā C-399/98 *Ordine degli Architetti u.c., Recueil*, I-5409. lpp., 69. un 71. punkts).

- 114 Taču, lai arī Flandrijas dekrēta 4.1.22. panta pirmajā daļā tieši ir prasīta administratīvas vienošanās starp zemes gabala attīstītāju vai īpašnieku un sociālo mājokļu sabiedrību noslēgšana, tomēr ar šo vienošanos, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, principā netiek regulētas attiecības starp līgumslēdzēju iestādi un attiecīgo komersantu. Turklāt šķiet, ka šāda vienošanās attiecas nevis uz sociālo mājokļu realizāciju, bet tikai uz nākamo posmu, proti, to laišanu tirgū.
- 115 Tomēr iesniedzējtiesai, ņemot vērā visus piemērojamos tiesību aktus, kā arī visus attiecīgos pamatlietas apstākļus, ir jāizvērtē, vai uz pamatlietā apspriesto sociālo mājokļu realizāciju attiecas līgumiskas attiecības starp līgumslēdzēju iestādi un komersantu un vai ar to ir izpildīti pārējie šī sprieduma 109. punktā minētie kritēriji.
- 116 Šajā kontekstā arī ir jāatgādina, ka, pirmkārt, Direktīvas 2004/18 piemērošana būvdarbu publiskā iepirkuma līgumam tomēr ir pakļauta nosacījumam, ka tā paredzētā vērtība sasniedz šīs direktīvas 7. panta c) punktā paredzēto piemērošanas robežvērtību, un ka, otrkārt, kā izriet no Tiesas pastāvīgās judikatūras, divu veidu līgumi, kuri noslēgti starp publisko tiesību subjektiem, neietilpst Savienības tiesību piemērošanas jomā attiecībā uz publiskajiem iepirkumiem.
- 117 Pirmkārt, runa ir par publisko tiesību subjekta ar juridiski no tā nošķirtu subjektu noslēgtajiem iepirkuma līgumiem, ja vienlaikus šis subjekts atrodas šī publisko tiesību subjekta padotībā, kas ir līdzvērtīgas padotības attiecībām, ko tas īsteno attiecībā uz savām padotības iestādēm, un ja minētais publisko tiesību subjekts lielāko daļu savu funkciju īsteno kopā ar tā padotības iestādēm (skat. 2012. gada 19. decembra spriedumu lietā C-159/11 *Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce u.c.*, 32. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 118 Otrkārt, runa ir par līgumiem, ar kuriem tiek iedibināta sadarbība publisko tiesību subjektu starpā un kuru mērķis ir nodrošināt tām kopīgā sabiedriskā pakalpojuma uzdevuma īstenošanu. Šajā gadījumā Savienības tiesību normas publisko iepirkumu jomā nav piemērojamas tiktāl, ciktāl šādi līgumi turklāt ir noslēgti tikai publisko tiesību subjektu starpā bez privāto tiesību subjekta dalības, nevienam privātam uzņēmumam netiek radīts privileģētais stāvoklis attiecībā pret tā konkurentiem un šīs nodibinātās sadarbības īstenošanas pamatā ir vienīgi ar sabiedrības interešu īstenošanu saistīti apsvērumi un prasības (skat. iepriekš minēto spriedumu lietā *Ordine degli Ingegneri della Provincia di Lecce u.c.*, 34. un 35. punkts).
- 119 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz vienpadsmito jautājumu lietā C-203/11 ir jāatbild tādējādi, ka tādu sociālo mājokļu realizēšana, kuri pēc tam par iepriekš noteiktu cenu ir jāpārdod sociālo mājokļu publisko tiesību iestādei vai pakalpojumu sniedzējam, kurš šos mājokļus ir realizējis un kurš aizstāj šo iestādi, ietilpst Direktīvas 2004/18 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā definētajā jēdzienā “būvdarbu publiskā iepirkuma līgums”, ja ir izpildīti šajā noteikumā paredzētie kritēriji, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 120 Attiecībā uz lietas dalībniekiem šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēti lietas dalībnieku izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (pirmā palāta) nospriež:

- 1) **LESD 21., 45., 49., 56. un 63. pants, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 29. aprīļa Direktīvas 2004/38/EK par Savienības pilsoņu un viņu ģimenes locekļu tiesībām brīvi pārvietoties un uzturēties dalībvalstu teritorijā, ar ko groza Regulu (EEK) Nr. 1612/68 un atceļ Direktīvas 64/221/EEK, 68/360/EEK, 72/194/EEK, 73/148/EEK, 75/34/EEK, 75/35/EEK, 90/364/EEK, 90/365/EEK un 93/96/EEK, 22. un 24. pantā netiek**

pieļauts tāds tiesiskais regulējums kā Flandrijas reģiona 2009. gada 27. marta Dekrēta par zemes un nekustamo īpašumu politiku 5. grāmatā paredzētais, saskaņā ar kuru tiesību uz *Vlaamse Regering* noteiktu atsevišķu pašvaldību teritorijās esošu nekustamu īpašumu pāreja ir pakļauta provinces novērtēšanas komisijas pārbaudei par “pietiekamas saiknes” starp potenciālā pircēja vai īrnieka un šīm pašvaldībām esamību;

- 2) LESD 63. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tiek pieļauts tāds tiesiskais regulējums kā minētā Flandrijas reģiona dekrēta 4. grāmatā noteiktais, saskaņā ar kuru noteiktiem saimnieciskās darbības subjektiem ir uzlikts “sociālais pienākums”, piešķirot tiem būvniecības vai detālplānošanas atļauju, ja iesniedzējtiesa konstatē, ka šis tiesiskais regulējums ir nepieciešams un atbilstošs, lai īstenotu mērķi nodrošināt pietiekamu mājokļu piedāvājumu personām, kurām ir mazi ienākumi, vai citām nelabvēlīgām vietējo iedzīvotāju kategorijām;
- 3) šajā pašā Flandrijas reģiona dekrētā paredzētie nodokļu stimulēšanas pasākumi un subsidēšanas mehānismi var tikt atzīti par valsts atbalstu LESD 107. panta 1. punkta izpratnē. Iesniedzējtiesai ir jāizvērtē, vai ir izpildīti ar valsts atbalsta esamību saistītie nosacījumi, un apstipriņošas atbildes gadījumā attiecībā uz šī dekrēta 4. grāmatā paredzētajiem pasākumiem, ar kuriem tiek kompensēts zemes gabalu attīstītājiem un īpašniekiem uzliktais sociālais pienākums, ir jāpārbauda, vai šādiem pasākumiem tomēr nav piemērojams Komisijas 2005. gada 28. novembra Lēmums 2005/842/EK par [EKL] 86. panta 2. punkta piemērošanu valsts atbalstam attiecībā uz kompensāciju par sabiedriskajiem pakalpojumiem dažiem uzņēmumiem, kuriem uzticēts sniegt pakalpojumus ar vispārēju tautsaimniecisku nozīmi;
- 4) tādu sociālo mājokļu realizēšana, kuri pēc tam par iepriekš noteiktu cenu ir jāpārdod sociālo mājokļu publisko tiesību iestādei vai pakalpojumu sniedzējam, kurš šos mājokļus ir realizējis un kurš aizstāj šo iestādi, ietilpst Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 31. marta Direktīvas 2004/18/EK par to, kā koordinēt būvdarbu publiskā iepirkuma līgumu, piegādes publiskā iepirkuma līgumu un pakalpojumu publiskā iepirkuma līgumu slēgšanas tiesību piešķiršanas procedūru, redakcijā, kura izriet no Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 18. jūnija Regulas (EK) Nr. 596/2009, 1. panta 2. punkta b) apakšpunktā definētajā jēdzienā “būvdarbu publiskā iepirkuma līgums”, ja ir izpildīti šajā noteikumā paredzētie kritēriji, kas ir jāpārbauda iesniedzējtiesai.

[Paraksti]